

ELS INCONTROLATS (1)

Agustín Guillamón

Publicat al número 200 de Catalunya, pàgines 24-27, òrgan en català de la CGT

L'estiu i tardor de 1936	1
El discurs de Durruti (4 de novembre de 1936)	2
El derrotisme revolucionari de <i>Els Amics de Durruti</i> (febrer de 1937)	5
Les sagnants jornades del 3 al 7 de maig de 1937	6
L'estiu de 1937	7

L'estiu i tardor de 1936

Després de les [jornades revolucionàries del 19 i 20 de juliol de 1936](#) els comitès superiors de la CNT i de la FAI van intentar restablir l'ordre públic, és a dir, la llei i l'ordre republicans als carrers de Barcelona, reprimint la delinqüència i perseguint els feixistes emboscats, però contenint també la violència revolucionària dels comitès de barri i dels sindicats.

El vel que ocultava tal enfrontament dels comitès superiors amb els revolucionaris expropiadors era el propòsit declarat d'acabar amb els simpatitzants feixistes, el clergat i una criminalitat arbitrària i oportunista, que realment existia, i que, sens dubte, era un greu problema. El constant *paqueo* dels franc-tiradors dretans: requetès, falangistes, somatenistes i pistolers del Lliure, va durar més d'una setmana, provocant nombroses morts entre els transeünts.

Totes les organitzacions antifeixistes, inclosos govern de la Generalitat i comitès superiors cenetistes, confonien i mixturaven astutament la delinqüència amb la violència revolucionària dels comitès de barri i dels sindicats, que confiscaven, col·lectivitzaven o controlaven fàbriques, tallers i terres de conreu, que executaven feixistes, pistolers, dretans, militars i capellans; que decomissaven torres, cotxes, habitatges de luxe, casernes, esglésies, convents, hospitals, hospicis, casernes, factories, indústries, empreses, propietats abandonades per facciosos fugits, etcètera.

El procés revolucionari, per a molts, havia anat massa lluny. El primer pas per controlar-lo consistia en detenir-ho i que no avancés més. Després arribaria l'hora de reconquistar el terreny perdut. És per això que havia aparegut el nou concepte d' "ordre revolucionari", que no significava altra cosa que impedir aprofundir la revolució i en considerar les "conquestes revolucionàries" de Juliol de 1936 com un nou ordre, ja acabat, que era necessari defensar davant els incontrolats/revolucionaris, enfront del desordre i la delinqüència arbitraris, contra la burgesia expropiada i davant del feixisme. Els millors militants anarcosindicalistes havien abandonat Barcelona, enrolats en milícies antifeixistes, que van definir el front d'Aragó contra el feixisme i els militars revoltats contra el seu poble. Mentrestant, guàrdies d'assalt i guàrdies civils, estaven fora de perill, aquarterats còmodament. Aquests cossos repressius i antiobrers no havien estat dissolts, tot esperant constituir-se en el braç armat de la contrarevolució.

L'èxit del vocable "incontrolat" radicava precisament en aquesta ambigüïtat, que abastava i barrejava dos significats diferents: criminal i revolucionari, de manera prou

discreta i vetllada com per ser acceptada pels propis comitès de barri, locals o sindicals, contra els quals anava dirigida; i de forma prou clara i precisa com per ser empunyada pels comitès superiors, els partits burgesos, l'estalinisme i el govern contra els revolucionaris, convertits amb el infamant qualificatiu de "incontrolats" en cap de turc, diana de tots els dards i objectiu prioritari que abatre.

La necessària i ineludible repressió de la caòtica i oportunista criminalitat es convertia en excel·lent excusa per frenar i controlar de pas als revolucionaris expropiadors.

D'aquesta manera, es decantava i desvetllava també l'autèntica naturalesa del Comitè Central de Milícies Antifeixistes (CCMA), com a organisme de col·laboració de classes que assumia el programa antifeixista, renunciava a la revolució social i preparava la participació dels anarcosindicalistes en un govern frontpopulista. El CCMA no era un govern revolucionari, sinó la primera baula per a la formació d'un nou govern de la Generalitat, en el qual participarien totes les organitzacions sindicals i polítiques, obreres i burgeses, a més dels representants del govern, amb l'objectiu final, conscient o no, de restaurar tots els poders i estructures de l'Estat burgès.

Cada moment històric establia l'òrgan adequat per controlar i canalitzar la "revolució de juliol" i preparar, en el futur, la reconstrucció de l'Estat. El mateix succeïa amb les Patrulles de Control. Aquarterades les forces d'Ordre Públic "de veritat", és a dir, la Guàrdia Civil i la d'Assalt, era necessària una policia "revolucionària", que protegís aquest nou ordre "revolucionari", capaç de reprimir la delinqüència arbitrària, però també de "contenir" als comitès de barri i sindicals, amb totes les contradiccions que es vulgui, originades per aquesta situació inestable dels comitès superiors, dirigents d'una organització d'ideologia antiestatal, que participaven en les tasques governamentals i de reconstrucció de l'Estat capitalista.

Els moviments revolucionaris, al llarg de la història, mai han estat purs i perfectes, sinó heterogenis i contradictoris, ingenus i avançats, irritants i cecs, sorprenents i clarividents, tot això al mateix temps. Nou setmanes després de la seva creació, el CCMA era dissolt l'1 d'octubre de 1936, encara que la CNT ja havia donat el seu acord des de molt abans, en un plenari reunit el 17 d'agost de 1936.

A finals d'octubre el balanç del CCMA era terrible: es paraven les espontànies i metòdiques expropiacions obreres de fàbriques i propietats de la burgesia, que passaven a ser controlades i deformades per un decret de col·lectivitzacions i control obrer, les disposicions i desenvolupament del qual va efectuar Tarradellas, mitjançant 58 decrets financers i tributaris ...

El discurs de Durruti (4 de novembre de 1936)

El 4 de novembre de 1936 Durruti [va emetre per ràdio CNT-FAI un discurs](#) que va causar una gran impressió. Aquest mateix dia la premsa donava fe de la presa de possessió del càrrec de ministre per quatre anarquistes en el govern de Madrid: Federica Montseny, Juan García Oliver, Joan López i Joan Peiró.

La Columna Durruti no havia aconseguit prendre Saragossa. Les dificultats d'aprovisionament d'armament eren la principal dificultat del front. El 24 d'octubre la Generalitat havia aprovat el Decret de militarització de les Milícies, que posava en vigor l'antic Codi de Justícia Militar a partir de l'1 de novembre.

La Columna Durruti negava la necessitat d'una disciplina de caserna a la qual s'oposaven la superioritat de la disciplina revolucionària: **"Milicians sí; soldats mai"**. Durruti, com a delegat de la Columna, va voler fer-se ressò de la indignació i protesta

dels milicians del front d'Aragó davant el curs clarament contrarevolucionari que s'estava obrint pas a la rereguarda.

Va dir Durruti: *“Si aquesta militarització decretada per la Generalitat és per ficar-nos por i per imposar-nos una disciplina de ferro, s’han equivocat. Aneu equivocats, consellers, amb el decret de militarització de les milícies. Ja que parleu de disciplina de ferro, us dic que vingueu amb mi al capdavant. Allà estem nosaltres que no acceptem cap disciplina, perquè som conscients per complir amb el nostre deure. I veureu el nostre ordre i la nostra organització. Després vindrem a Barcelona i us preguntarem per la vostra disciplina, pel vostre ordre i pel vostre control, que no teniu*”

Al cap d’unes hores d’haver escoltat Durruti se seguia comentant el que havia dit amb la seva acostumada energia i enteresa. Les seves paraules van ressonar amb força i emoció en la nit barcelonina, encarnant el genuí pensament de la classe treballadora. Havia estat una veu d’alarma que recordava als treballadors la seva condició de militants revolucionaris. Durruti no reconeixia déus en els altres, ni la classe obrera en ell. Donava per suposat que els milicians que s’enfrontaven al feixisme en els camps de batalla no estaven disposats a que ningú mudés el seu contingut revolucionari i emancipador: no es lluitava per la República o la democràcia burgesa, sinó pel triomf de la revolució social i la emancipació del proletariat.

No hi va haver a tota l’arena una frase demagògica o retòrica. Eren trompades per als de dalt i els de baix. Per als obrers i per als jerarques cenetistes acomodats en centenars de càrrecs de responsabilitat, per als ciutadans del carrer i per als consellers de la Generalitat o els flamants ministres anarquistes. Una diatriba contra les derivacions burocràtiques de la situació revolucionària creada el 19 de Juliol, i una condemna contra la política del govern, amb o sense confederats al capdavant de l’embull.

A la rereguarda es confonia lamentablement el deure amb la caritat, l’administració amb el comandament, la funció amb la burocràcia, la responsabilitat amb la disciplina, l’acord amb el decret i l’exemple amb l’ordeno i mano. Les amenaces de **“baixar a Barcelona”** van revifar el terror dels representants polítics de la burgesia, encara que ja era massa tard per esmenar l’inexcusable i ingenu error de juliol, quan es va ajornar la revolució “fins després de la presa de Saragossa”, per mancances teòriques i falta de perspectives del moviment llibertari.

Però al poder no se li amenaça en va: les seves paraules, dirigides als seus germans de classe, tenien tot el valor d’un testament revolucionari. Testament, i no proclama, perquè la seva era una mort anunciada, que la sacralització pòstuma va convertir en enigma.

La conseqüència immediata del discurs radiofònic va ser la convocatòria per Companys al dia següent, el 5 de novembre a les onze de la nit, d’una reunió extraordinària al Palau de la Generalitat de tots els seus consellers i els representants de totes les organitzacions polítiques i sindicals, per tractar la creixent resistència al compliment del decret de militarització de les milícies, així com al de dissolució dels comitès revolucionaris i la seva substitució per ajuntaments frontpopulistes. Durruti era causa i diana del debat, encara que tots evitaven pronunciar el seu nom.

Companys va plantejar la necessitat d’acabar amb “els incontrolats”, que al marge de qualsevol organització política i sindical “el desfan tot i a tots ens comprometen”. Comorera (PSUC) va afirmar que la UGT expulsaria de les seves files als que no acatessin els decrets, i va convidar a la resta d’organitzacions a fer el mateix. Marianet, secretari de la CNT, després de vanagloriar-se del sacrifici demostrat pels anarquistes amb la seva renúncia als propis principis ideològics, es va queixar de la manca de tacte en aplicar de forma immediata el Codi de Justícia Militar, i va assegurar

que després del decret de dissolució dels comitès, i gràcies a l'esforç de la CNT cada vegada hi havia menys incontrolats, i que es tractava no tant de grups als quals expulsar com resistències que vèncer, sense provocar rebel·lions, i d'individus que convèncer. Nin (POUM), Herrera (FAI) i Fàbregas (CNT) van lloar els esforços realitzats per totes les organitzacions per normalitzar la situació posterior al 19 de juliol, i enfortir el poder de l'actual Consell de la Generalitat. Nin va intervenir en la disputa entre Sandino, conseller de Defensa, i Marianet sobre les causes de la resistència al Decret de militarització, dient que "en el fons tots estaven d'acord" i que existia cert temor entre les masses "per perdre el que han guanyat", però que "la classe obrera està d'acord en formar un veritable exèrcit". Nin veia la solució a l'actual conflicte en la creació d'un comissariat de guerra al que estiguessin representades totes les organitzacions polítiques i sindicals. Comorera, molt més intransigent que Companys i Tarradellas, va afirmar que el problema fonamental radicava en la manca d'autoritat de la Generalitat: "**grups d'incontrolats continuen fent el que volen**", **no només en la qüestió de la militarització** i la direcció de la guerra o el comandament únic, sinó també pel que fa a la dissolució de comitès i formació d'ajuntaments, o en el que afectava la recollida d'armament a la rereguarda, o a la mobilització, per a la qual augurava un fracàs. Manca d'autoritat que Comorera estenia fins i tot a les col·lectivitzacions "que continuen fent-se a caprici, sense sotmetre's al Decret que les regula". Companys va acceptar la possibilitat de modificar el Codi Militar i crear un comissariat de Guerra. Comorera i Andreu (ERC) van insistir que calia complir i fer complir els decrets.

La reunió va concloure amb una crida unitària al poble català al disciplinat acatament de tots els decrets de la Generalitat, i al compromís de totes les organitzacions a declarar el seu suport a la premsa a totes les decisions governamentals. Ningú es va oposar a la militarització: **el problema per polítics i buròcrates era només com fer-se obeir.**

El 6 de novembre el Consell de Ministres de la República decidia, mitjançant una unanimitat que incloïa el vot dels quatre ministres anarquistes, la fugida del Govern d'un Madrid assetjat per les tropes feixistes. El menyspreu de la Federació Local de la CNT de Madrid es va reflectir en un bellíssim manifest públic que declarava: "Madrid, lliure de ministres, serà la tomba del feixisme. Endavant milicians! **Visca Madrid sense govern!** Visca la Revolució Social! "

El dia 15 una part de la columna Durruti combatia ja a Madrid, sota el comandament d'un Durruti que s'havia resistit a sortir d'Aragó, convençut finalment per Marianet i Federica.

El 19 de novembre una bala perduda, o no, el va ferir al front de Madrid, on va morir l'endemà.

El diumenge 22 de novembre, a Barcelona, una multitudinària, interminable, caòtica i desorganitzat desfilada fúnebre avançava lentament, mentre dues bandes musicals que no aconseguien tocar a l'uníson contribuïen a augmentar la confusió. La cavalleria i les tropes motoritzades que havien de precedir la desfilada estaven bloquejades per la gentada. Els cotxes que portaven les corones ho feien fent marxa enrere. L'escorta de cavalleria intentava avançar cada un pel seu compte. Els músics que s'havien dispersat intentaven reagrupar-entre una massa confusa que portava pancartes antifeixistes i onejava banderes vermelles, roig-i-negres i tigrades de quatre barres. El seguici estava presidit per nombrosos polítics i buròcrates, encara que el protagonisme de l'acte públic va ser acaparat per Companys, president de la Generalitat, Antonov-Ovseenko, cònsol soviètic i [Juan García Oliver](#), ministre anarquista de Justícia de la República, que van prendre la paraula davant el monument a Colom per lluir els seus dots oratòries davant la multitud.

Joan Garcia Oliver va anticipar els mateixos arguments de sincera amistat i confraternitat entre antifeixistes que utilitzaria el maig del 1937 per ajudar a aixafar les barricades de la insurrecció obrera contra l'estalinisme. El cònsol soviètic va iniciar la manipulació ideològica de Durruti en fer-li campió de la disciplina militar i del comandament únic. Companys va jugar a l'insult més roí quan va dir que Durruti **“havia mort per l'esquena com moren els covards ... o com moren els que són assassinats per covards “**. Els tres van coincidir a exaltar per sobre de tot la unitat antifeixista. El cadafal de Durruti era ja tribuna de la contrarevolució. Tres oradors, excelsos representants del govern burgès, de l'estalinisme i de la burocràcia cenetista, es disputaven la popularitat de l'ahir perillós incontrolat i avui embalsamat heroi. Quan el fèretre, vuit hores després de l'inici de l'espectacle, ja sense el seguici oficial, però acompanyat encara per una curiosa multitud, va arribar al cementiri de Montjuïc, no va poder ser sepultat fins el dia següent perquè centenars de corones obstaculitzaven el pas, el forat era massa petit i una pluja torrencial impedia eixamplar-lo

Potser no sabrem mai com va morir Durruti, ja que hi ha set o vuit versions diferents i contradictòries, però és més interessant preguntar-se per què va morir quinze dies després de parlar per la ràdio. L'al·locució radiofònica de Durruti va ser percebuda com una perillosa amenaça, que va trobar una resposta immediata a la reunió extraordinària del Consell de la Generalitat, i sobretot en la brutalitat de la intervenció de Comorera, que tot just va ser suavitzada per cenetistes i poumistes, que al cap i a la fi es van juramentar en la tasca comuna de complir i fer complir tots els decrets. **La sagrada unitat antifeixista** entre buròcrates obrers, estalinistes i polítics burgesos **no podia tolerar incontrolats de la talla de Durruti**: heus aquí per què la seva mort era urgent i necessària. En oposar-se a la militarització de les milícies, Durruti personificava l'oposició i resistència revolucionàries a la dissolució dels comitès, la direcció de la guerra per la burgesia i el control estatal de les empreses expropiades al juliol. **Durruti va morir perquè s'havia convertit en un perillós obstacle per a la contrarevolució en marxa: era un incontrolat.**

El derrotisme revolucionari de *Els Amics de Durruti* (febrer de 1937)

El rebuig a la militarització de les Milícies Populars va crear un gran malestar en diverses unitats de milicians llibertaris, que es van concretar en el ple de columnes confederals i anarquistes, reunit a València del 5 al 8 de febrer de 1937.

Pablo Ruiz va assistir com a delegat dels milicians de la Columna Durruti, al sector de Gelsa, reticents a la militarització, i els germans Pellicer com a representants dels milicians de la Columna de Ferro. En la quarta agrupació de la Columna Durruti, al sector de Gelsa, es va arribar a una desafiant desobediència de les ordres rebudes dels Comitès Regionals de la CNT i la FAI perquè acceptessin la militarització. L'hostilitat entre els milicians de la Columna Durruti que acceptaven la militarització, i els que la rebutjaven, va crear seriosos problemes, que a punt van estar de provocar un enfrontament armat, que es van canalitzar mitjançant la creació d'una comissió de la Columna, presidida per Manzana, que va plantejar el problema al Comitè Regional. Com a resultat d'aquestes converses es va optar per donar a tots els milicians la possibilitat d'escollir, al terme de quinze dies, entre dues alternatives: l'acceptació de la militarització imposada pel govern republicà, o l'abandonament del front.

Pablo Ruiz, delegat de la quarta agrupació de la Columna Durruti a Gelsa va liderar a uns 800 milicians que van decidir, malgrat totes les pressions, abandonar el front, portant-se les armes, per a baixar a Barcelona i fundar una organització revolucionària que s'oposés ala constant desistiment de principis anarquistes i a la

contrarevolució en marxa. Aquests milicians van estar en l'origen de la fundació de l'Agrupació de [Els Amics de Durruti](#). Al maig de 1937 s'havien expedit cinc mil cinc-carnets i quatre-cents d'ells estaven lluitant en les barricades, armats.

La Agrupació dels Amics de Durruti es va fundar formalment el 17 de març de 1937, encara que els seus orígens es remunten a octubre de 1936. A la agrupació es donava la confluència de dos corrents principals: l'oposició dels milicians anarquistes de la Columna Durruti a la militarització de les Milícies Populares, i l'oposició al governamentalisme, que va trobar la seva millor expressió en els articles de Jaume Badius (però no només de Badius) en *Solidaridad Obrera*, des de juliol fins a novembre de 1936, en *Ideas*, des de desembre de 1936 fins a abril de 1937, i a *La Noche*, des de març fins a maig de 1937. Ambdues corrents, la "miliciana" de rebuig a la militarització de les Milícies Populares, representada per Pablo Ruiz, i la "periodística" de crítica al col·laboracionisme governamental de la CNT-FAI, encapçalada per [Jaime Badius](#), es van oposar a la ideologia circumstantialista i col·laboracionista confederal (que servia de coartada per l'abandonament dels principis característics i fonamentals de l'anarquisme), encarnada amb diversos matisos, per Federica Montseny, Joan García Oliver, "Diego Abad de Santillán" o Joan Peiró, entre altres.

Els Amics de Durruti van posar en pràctica un dels episodis de **derrotisme revolucionari** més excel·lents de la història del moviment obrer i revolucionari: 800 milicians van abandonar el front d'Aragó amb les armes a la mà, per baixar a Barcelona amb l'objectiu de combatre per la revolució, fundant Els Amics de Durruti, que en maig de 1937 va intentar plantejar una orientació revolucionària a la insurrecció obrera contra l'estalinisme i el govern burgès de la Generalitat.

Les sagnants jornades del 3 al 7 de maig de 1937

En l'assemblea de la Federació Local de Grups anarquistes del 12 d'abril de 1937, radicalitzada per la invitació realitzada a les Joventuts Llibertàries i als delegats dels comitès de defensa, es va exigir la retirada de tots els cenetistes de qualsevol càrrec municipal o governamental i es va crear un comitè insurreccional.

En aquesta radicalització havien tingut un paper destacat Julián Merino, Pablo Ruiz i Juan Santana Calero. [Manuel Escorza del Val](#), a mitjans d'abril de 1937, va negociar directament amb Companys una sortida a la crisi de govern de la Generalitat, iniciada a primers de març de 1937, amb els decrets de creació del Cos Únic de Seguretat i de dissolució de les patrulles de Control.

Tarradellas va ser apartat per Companys de tals negociacions, perquè aquest considerava a aquell com massa condescendent amb la CNT. Companys buscava una aproximació del PSUC al govern de la Generalitat i un allunyament, o fins i tot una definitiva exclusió, de la CNT. D'aquesta manera pensava aconseguir **un govern fort** de la Generalitat. Després d'unes dures negociacions, no exemptes de violents enfrontaments i amenaces, es va aconseguir un feble acord que contemplava un govern en el qual entrava Aurelio Fernández com a conseller.

L'assassinat d'[Antonio Martín](#) a Bellver de Cerdanya, el 27 d'abril de 1937, va trencar el fràgil equilibri provisional pactat en les converses del 9-11 d'abril i en el pacte personal Companys/Escorza del 15 d'abril. Manuel Escorza va prevenir als [comitès de defensa](#) de la informació que tenia sobre un previsible i proper cop o acció violenta de les forces d'ordre públic de la Generalitat, que seria secundat per PSUC i ERC.

Els successos de Bellver del 27 d'abril i l'assassinat d'Antonio Martín havien estat el primer acte d'aquest cop de força que es preparava a Barcelona. Escorza va

encendre l'**espurna** que va iniciar la insurrecció, en posar als comitès de defensa en estat d'alarma. Els constants enfrontaments, els mutus desarmaments i les habituals escaramusses entre les Patrulles de Control i els guàrdies d'assalt anunciaven encertadament la imminència de la topada definitiva.

Els comitès superiors (**Dionís Eroles** i Josep Asens) van intervenir des dels primers instants de l'ocupació de Telefónica amb l'objectiu d'evitar l'esclat de la insurrecció, i un cop produïda aquesta, amb la intenció de dominar-la i posar-hi fi; però havien estat **desbordats pels comitès de defensa** i molt aviat es van trobar plenament superats.

La reunió del CR del 4 de maig de 1937 va ser convocada a instàncies de Julián Merino, que va parlar com a promotor (militar) de la insurrecció en curs, demanant al CR que la liderés, aconseguint la constitució d'un comitè revolucionari (secret) de la CNT catalana i de dues comissions: la del Centre i la del Paral·lel-Plaça d'Espanya.

Lucio Ruano va tenir un paper molt actiu en el desbloqueig de l'edifici de la Casa CNT-FAI, mitjançant el llançament de bombes de mà a les forces que envoltaven l'edifici, així com en el control dels canons de Montjuïc, que des de llavors van apuntar al Palau de la Generalitat. La Comissió del Paral·lel-plaça d'Espanya va dirigir la lluita en aquesta via i en plaça d'Espanya, assaltant la caserna *Casarramona* de la guàrdia civil i el dels guàrdies d'assalt a plaça d'Espanya, capturant en total a uns 600 guàrdies (d'assalt i guàrdia civil) que van ser detinguts a les dependències de l'Hotel número 1 i de l'Espanya Industrial.

La Comissió del Centre va actuar al costat de Els Amics de Durruti (Pablo Ruiz i Jaume Badius), ocupant tot el carrer Hospital des de les Rambles, on hi havia la seu de Els Amics de Durruti, fins a l'edifici de Els Escolapis, lloc en el qual tenien la seva seu el Comitè de defensa del Centre (i Poble Sec) i nombrosos grups anarquistes. A l'altra banda de la Rambla van ocupar el començament del carrer Fiveller (ara Ferran) i la plaça Macià (ara plaça Reial) i més enllà dels Escolapis van contactar amb Màxim Franco a la Bretxa de Sant Pau, el qual, amb uns quaranta milicians (desertors revolucionaris de la *Rojinegra*) va aixecar barricades en aquesta zona del Paral·lel.

El CR va nomenar una delegació per parlamentar al Palau de la Generalitat, de la qual formava part Santillán, que havia donat ordre als artillers de Montjuïc (Lucio Ruano) que desaparessin sobre l'edifici si no rebien cada mitja hora el seu avís telefònic.

Els principals oradors anarcosindicalistes, els ministres Joan García Oliver i Federica Montseny van venir de València per a llançar per ràdio els seus discursos conciliadors. Van ser els "bombers" que van apagar el foc.

Xena, Jover i Manzana van organitzar la defensa militar de l'edifici de la Casa CNT-FAI. L'ocupació del Casal del Metge, situat davant de la Casa CNT-FAI, a l'altra banda de la Via Durruti, per milicians estrangers de diverses nacionalitats (sobretot italians i francesos), obeïa a aquesta estratègia defensiva, i a la necessitat de trencar l'assetjament. Davant l'abandonament de les barricades del 7 de maig, es va consolidar el fracàs polític: l'amenaça repressiva va obligar a esborrar empremtes, amagar responsabilitats i dissimular protagonismes. I això va afectar la redacció de les actes de les reunions confederals.

L'estiu de 1937

El dimecres 16 de juny de 1937, policies arribats a Barcelona des de Madrid van detenir el CC del POUM, partit il·legalitzat aquest mateix dia sota la fantàstica acusació de formar part d'una xarxa d'espionatge feixista.

Va començar la cacera dels incontrolats, és a dir, dels no controlats pel govern i els estalinistes. S'iniciava una brutal repressió contra el POUM i els sectors revolucionaris de la CNT, que a més demonitzava i difamava el caràcter i naturalesa dels incontrolats/revolucionaris. Era la primera vegada en la història en què es plantejava una campanya de fal·làcies, infàmies i calúmnies com a substitució de la realitat social i històrica. Repressió i escarni, sense límits, per als vençuts de maig. Els pumistes eren acusats de ser trotskistes/feixistes, els alts càrrecs cenetistes en Ordre públic, o en l'antiga Oficina Jurídica, eren ultratjats, desprestigiats i deformats fins a l'absurd, convertint-los en monstruosos assassins i àvids lladres, aïllant-los del context històric, social i revolucionari en el qual havien sorgit.

Els represaliats deixaven de ser quintacolumnistes i enemics emboscats a la rereguarda, en una situació de guerra civil, provocada per l'alçament de militars, capellans i feixistes contra un govern democràtic i legítim, per convertir-se en angelets incòlumes i innocents, injustament agredits, que feia abstracció del cop d'estat i de la guerra en curs d'un poble contra l'exèrcit professional, l'Església i la burgesia. Era una extravagant, grotesca i curiosa maniobra, però molt efectiva, que ocultava el paper de estalinistes i republicans en les mateixes tasques repressives que els anarquistes. Absurda i arbitràriament es concentraven i personalitzaven totes les "barbaritats", accions repressives i decisions "de govern i ordre públic", preses durant el període revolucionari a Barcelona, en uns quants noms estigmatitzats i demonitzats: Manuel Escorza, Dionisi Eroles, Aurelio Fernández, Josep Asens, Eduardo Barriobero, Justo Bueno, Antonio Ordaz.

Alhora, en cada localitat sorgia el nom del incontrolat/revolucionari de torn: Antonio Martín, "el Cojo de Màlaga", a Puigcerdà, Lino i "sus chiquillos" a Sabadell, Pedro Alcocer i "sus muchachos" a Terrassa, Aubí "el gordo" a Badalona, Marín a Molins, Pascual Fresquet i el seu autobús de la mort a Falset, i un llarg etcètera a tot Catalunya.

L'operació de persecució, deshonra, eliminació, distorsió i criminalització d'alguns dels responsables cenetistes, completa i gratuïtament degradant, vil, abstracta, ideològica i irracional, va disfressar la situació revolucionària, començada el juliol de 1936 pel triomf sobre el cop militar-feixista, i el consegüent buit de poder, com una epidèmia de monstruosos assassins en sèrie, vampirs àvids de sang i impunes lladres, tots exclusivament anarquistes, provocada per un estrany virus: la legalitat republicana i la selectiva repressió governamental i estalinista. El curiós i greu és que aquesta campanya publicitària i aquesta cadena d'infàmies va calar tan profund que va arribar a substituir la pròpia realitat, i encara avui impregna les narracions històriques acadèmiques com un dogma indiscutible. No en va Orwell va extreure les característiques essencials del Gran Germà de les seves vivències barcelonines.

Agustín Guillamón

germinal_1917@yahoo.es